STRUIKELSTENEN HERPLAATSING NA ONDERZOEK

‘Eer betonen aan het offer dat onze ouders brachten’

Rosie en Mettie Kleinkamer brengen met het herplaatsen van struikelstenen voor hun ouders uiteindelijk definitief de Tweede Wereldoorlog af.

Yolanda Neijts
y.neijts@ed.nl

Eindhoven

De intieme plechtigheid vond gisteren plaats op het Hertog Hendrik van Brabantplein in Eindhoven vlak voor de ouderlijke woning van Rosie en haar zus Salomé (80), in het dagelijks leven Mettie genoemd. Een belangrijk moment voor de twee zusjes, hoewel ze zich niets meer kunnen herinneren van die gruweljaren. Wel weten ze dat hun vader, destijds de eerste apotheker van Woensel, een vooruitziende blik had.

Mettie: „Hij mocht op een bepaald moment geen ‘zaak’ meer voeren, had al een huisje in Drunen gekocht maar toen de nood aan de man kwam heeft hij mijn zusje en mij in juli 1942 ondergebracht bij een neef in Rotterdam, de half-Jood Isaac Aribo-Cohen, die getrouwd was met een niet-Joodse vrouw. Ik heb nauwelijks herinneringen aan die tijd, alleen dat we boven in een kamertje zaten en dat we vooral stil moesten zijn.”

▲ **Rosie (l) en Mettie Kleinkamer op het HHv Brabantplein.** FOTO BERT JANSEN/DCI MEDIA

◀ **Rabbijn Simcha Steinberg in de Lavendelstraat.** FOTO ANETTE VAN DE GOOR/DCI MEDIA

Geschrokken

Rosie en Mettie groeiden op als de kinderen van het echtpaar Aribo en zien hen nog als hun ouders. Ze vervolgt: „Pas toen Rosie eindexamen moest doen en daarvoor haar wettelijke naam gevoerd moest worden, kregen we door dat er iets niet klopte. Toen is ons verteld wat er gebeurd was in die oorlog. We zijn er enorm van geschrokken.”

Dat de struikelstenen voor Ruben en Elisabeth Kleinkamer gisteren zijn vervangen heeft te maken met onderzoek van Michaja Wiener-Kleinkamer, de dochter van Rosie. Zij werkt voor stichting Na de Oorlog en zag in de Auschwitz-archieven dat data verschilden. „Niet alleen de overlijdensdata, maar ook het verhaal over onze oma. Wij hebben altijd gedacht dat ze meteen na aankomst in Auschwitz naar de gaskamer was gebracht, maar dat is niet zo. Ze heeft nog 12 dagen in een barak gezeten en is volgens het officiële overlijdenscertificaat toen overleden aan een keel- en longontsteking. Opa is te werk gesteld in het grootste Auschwitz-kamp Monowitz. Hij stierf echter eerder dan wij dachten, al op 20 februari 1943.”

> **We kregen door dat er iets niet klopte**
>
> – Mettie Kleinkamer

Emotioneel

Voor Rosie is de herdenking nog emotioneler dan voor haar zus en nichtje. Zij woont sinds 1999 in Israël, waarmee een lang gekoesterde wens in vervulling is gegaan. Zij zegt: „Zes weken geleden zijn we naar onze dochter gereisd om na corona eindelijk weer eens samen het Joods paasfeest te vieren. Tijdens mijn verblijf hier is alles in een stroomversnelling geraakt. Toen Stichting Stolpersteine hoorde dat ik hier was hebben ze alles gedaan om de stenen snel te kunnen herplaatsen. Zodat ik er bij kon zijn. Dat raakt me. Want onze ouders hebben een ongelofelijke opoffering en wijsheid gehad door hun kinderen weg te geven.”

Dan is het moment daar en worden de oude stenen vervangen door glanzend nieuwe. De zusjes zijn zichtbaar geëmotioneerd en leggen bloemen, getekend door een oorlog die ze niet eens bewust hebben meegemaakt.

Een uurtje later worden de voorlopig laatste struikelstenen gelegd in de Lavendellaan, waar destijds de Joodse Mozes en Theresa Presser woonden. Ook zij zijn in Auschwitz vermoord. Daarmee staat de teller van het aantal struikelstenen in Eindhoven nu op 274.

EINDHOVEN

De Splinter krijgt een nieuw varkenshok dankzij Hurks

Wie jarig is, trakteert, dacht directeur Geert Hurks van het gelijknamige 105 jaar oude Eindhovense bouwbedrijf. De varkens van speelpark De Splinter zullen hem dankbaar zijn.

De twee varkens van het speelpark in Woensel-Noord komen donderdagmiddag nieuwsgierig kijken naar wat er gebeurt aan de andere kant van het hek. Ze weten nog niet dat de vijf mannen van bouwbedrijf Hurks een nieuw varkenshok aan het maken zijn. Haaks op het hek heeft Hugo Jansen, beheerder van De Splinter, het perceel van ruim 5 bij 2 meter bouwrijp gemaakt. Een van de mannen pakt de waterpas om te zien of een dwarsbalk recht op de betonnen funderingspalen ligt. Anderen zijn bezig om staande balken af te tekenen, zodat ze kunnen gaan zagen.

Het oude hok is dringend aan vervanging toe. Dus was Jansen blij toen hij werd benaderd door Jasper Leenders, financieel directeur bij Hurks. Vanwege de 105de verjaardag wilde zijn werkgever iets terugdoen voor de stad waar ze al die jaren actief zijn geweest en geld hebben verdiend. Een aantal maatschappelijke organisaties kreeg een geldbedrag en een dertigtal medewerkers gaat op locatie als vrijwilliger aan de slag. Op de Grote Beek wordt een tuin opgeknapt, bij woonzorgcentrum Peppelrode gaan ze als begeleider met bewoners mee wandelen en naar een muziekuitvoering.

Koffie en worstenbroodje

Het blijkt geen zware arbeid vandaag. Tegen het middaguur druppelen de vrijwilligers het speelpark binnen. Op dat uur hebben bouwvakkers er normaal al een halve werkdag opzitten. Met koffie en een worstenbroodje in de hand luisteren ze naar Jansen. Het materiaal ligt ter plaatse klaar onder een zeil, voor gereedschap en een werktekening heeft hij ook gezorgd.

Geert Mentink is timmerman. Alleen vandaag dus niet bezig met raamkozijnen of dakspanten, maar met een varkenshok. „Ach, het zijn alleen andere bewoners”, zegt hij droog. „Ik vind het fijn dat we nu iets kunnen doen voor een maatschappelijke organisatie.”

> **Dit is inderdaad anders dan op kantoor werken**
>
> – Daniëlle Nouws, secretaresse inkoop bij Hurks

Jansen wijst bij de ingang van het park op een hok met duizenden plastic doppen van melkpakken en limonadeflesjes. „Bij Dynamo jeugdwerk bouwen jongeren aan een machine die de doppen verwerkt tot bouwplaten. Die gaan wij gebruiken om het varkenshok af te bouwen.”

Aan de andere kant van het park is Daniëlle Nouws met vier collega’s bezig sloophout te sorteren en op te bergen, zodat kinderen er op woensdagmiddagen hutten van kunnen bouwen. „Dit is inderdaad anders dan op kantoor werken”, vindt de secretaresse inkoop. „Maar thuis ben ik ook graag buiten in de weer.” Donderdag 2 juni gaan de vrijwilligers weer aan de slag.

– Geert van Elten